

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**AntiLutherus Judoci Clichtouei Neoportuensis. Doctoris
Theologi, Academiae Parrhisie[n]sis**

Clicthove, Josse

[Köln], 1525

VD16 C 4189

Ex ueteris & noui testame[n]ti scriptura, solidu[m] haberi testimoni[u]m,
q[uod] liceat, co[m]me[n]dabileq[ue] sit, uota facere deo. II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36183

bata, triumq; uotorum monachalium æditiōe degunt in domibus cenobiticis, siue possessiones habeāt: pro suæ communitatis sustentatione. siue illis careant: mendicitatem uoluntariam amplexi, quocunq; etiam nomine peculiari nuncupentur.

¶ Ex ueteris & noui testamēti scriptura, solidū haberi testimoniū: q̄ liceat, cōmendabileq; sit, uota facere deo. **Cap. II.**

Primo omnium, ut totius religionis monasticæ fundamentū (cui illa potissimū innititur) effodiat Lutherus & demoliat: uouendi in monasteriis morem conditionemq; improbat. obiectās eam: salutē animæ admodū esse periculosam, quoniā res est (inquit) sine autoritate & exemplo scripturæ. Sed et ecclesia primitiua & nouū testamētū: ignorant in totū, uouendæ cuiuscūq; rei usum: nedum probant perpetuum hoc uoti genus rarissimę & miraculosæ castitatis. Est enim merum (ait) & perniciosum hominū inuentū: cuiusmodi sunt omnia alia per homines inuēta. Hæc Lutherus. Verū illi ostendendū est apertō scripturæ testimonio: uouendi deo rem quāpiā usum, admodū probari. ¶ In primis, Iacob cū præcepto patris obediens proficisceretur in Mesopotamiam, uisitatusq; in somnis scalam in cælum erectam: experrectus & attonitustanti insomnij miraculo, inter cætera piæ religionis opera quæ ibi gessit: uotum uouit domino dicens. Si fuerit dominus mecū, & custodierit me in uia per quā ego ambulo: & dederit mihi panem ad uescendū & uestimentū ad induendū, reuersusq; fuero prospere ad domū patris mei: erit mihi dominus in deū, & lapis iste quē erexi in titulū: uocabit̄ domus dei, cunctorumq; quæ dederis mihi: decimas offeram tibi. ¶ Rursum, in libro Numeri cap. sexto, declarat dominus Moysi: quo uiuendi ritu & more, Nazareus q̄ ad certū tempus uoto se astrinxerit, uti debeat omnibus diebus suę separatiōis à communi hominū uictu: dicens. Vir siue mulier cū fecerint uotum ut sanctificentur, & se uoluerint domino consecrare: à uino & omni q̄d inebriare potest, abstinebunt. Vbi manifeste approbat id uoti genus: cuius obseruandi rationē & modū patefacit. Insuper eiusdē libri tricesimo capite, particulatim explicat dñs: quando uir siue mulier factō uoto, obstringitur ad illud reddendū, & quando non: id in primis proponēs. Si quis uitorum, uotū dño

L 3 uouerit,

Gene. 28

II.

Nume. 6

Nume. 30

LIBER TERTIVS.

- uouerit, aut se constrinxerit iuramēto: nō faciet irritū uerbū suū: sed omne quod promiserit, implebit. ¶ Cui respondet & illud do-
 III. Deuter. 23 mini uerbū in Deuteronomio. Cū uotū uoueris dño deo tuo, non
 tardabis reddere, quia requirit illud dominus deus tuus, & si mora
 tus fueris: reputabitur tibi in peccatum. Si nolueris polliceri: absq̃
 peccato eris. Quod aut̃ semel egressum est de labijs tuis, obserua-
 bis: & facies sicut promisisti domino deo tuo, & propria uoluntate
 & ore tuo locutus es. Hæc ibi. Quis aut̃ nisi talpa cæcior, nō uidet
 his uerbis probari à domino uoti emissionē: eandemq̃ esse ad red-
 III. dendum quod promissum fuerit, obligatoriā: ¶ Rursum spectate
 i. Regū 1. uirtutis mulier, Anna mater Samuēlis: cū pro impetranda prole
 accessisset tabernaculū domini in Silo: orauit ad dñm (ait scriptu-
 ra) flens largiter, & uotū uouit dicens. Domine exercituū, si respi-
 ciens uideris afflictionē famulæ tuæ, & recordatus mei fueris, nec
 oblitus ancillæ tuæ, dederisq̃ seruæ tuæ sexū uirilem: dabo eū do-
 mino omnibus diebus uitæ eius, & nouacula nō ascendet super ca-
 put eius. Quod sane uotū intētissimæ orationi & lachrymis coniu-
 tum, usq̃ adeo fuit acceptū domino: ut ipsa desiderij sui cōpos di-
 uino fauore paulo post euaserit. Cum igitur uidemus hanc specta-
 bilem matronā: de alio, utpote futura sobole, uotū fecisse in perpe-
 tuū tempus: promissisq̃ deo, quod ea proles toto uitæ suæ decur-
 su dedicaretur obsequio dei, in ministerio tabernaculi. cur nō po-
 terit aliquis iam usu ratiōis potitus, de seipso consimile facere uotū:
 quod toto reliquo uitæ suæ tēpore famulabitur dño in obseruati-
 one professionis monasticæ: Nonne si hoc uotū perpetuo obliga-
 toriū, improbatur in eo qui se obstringit disciplinæ regulari: eodē
 iure improbādū erit & illud sanctæ mulieris uotū, qd̃ fecit de filio
 quē necdū cōceperat? Sed q̃s adeo despiet: ut illud improbet, qd̃
 VII. dñs approbauit? ¶ Ad hæc. Admonet unūquēq̃ de illoquus pro-
 Psal̃m. 49 pheta in psal̃m. ad uouendū dño & implendū sua uota: cū ait. Im-
 mola deo sacrificiū laudis: & redde altissimo uota tua. Et rursum.
 Psal̃m. 75 Vouete & reddite dño deo uestro: oēs qui in circuitu ei⁹ afferitis
 munera. Quid aut̃ nos ad id hortaret̃ diuinus psaltes: si nō eēt gra-
 VI. ta deo uotorū promissio, illorumq̃ exhibitio? ¶ Præterea Eccle-
 siastes eidem concinit sentētia: dicens. Si quid uouisti deo: ne mo-
 reris reddere, displicet enim deo: infidelis & stulta promissio, sed
 quodcūq̃

quodcunq; uoueris: redde. multoq; melius est non uouere: q̄ post uotū promissa nō reddere. Cui accedit & sapiens in prouerbis, cū **Prouer. 20.** ait. Ruina est hoī deuotare sanctos: & post uota retractare. Nonne igitur ualentiore iure detrimentum salutis infert: deo facta uoti promissio (qui sanctus est sanctorū) sine illius persolutioe? ¶ **De VII.** mum Hieremias propheta, in eplā quā scripsit per manū Baruch notarij sui, ad Iudæos in Babylone captiuos: inter cætera argumēta quib⁹ dilucide mōstrat deos gentium non esse ueros deos, & ergo nequaq; colendos: etiā affert & istud, de illis loquēs. Si quis illis **Baruch. 5.** uotū uouerit, & non reddiderit: neq; hoc requirunt. Quibus uerbis subinsinuat ex opposito: deū nost̄: cæli & terræ creatorē (qui uerus est deus) si quis illi uotū uouerit & nō reddiderit: id ipsum requirere, pœnasq; pro tanta impietate exigere. ¶ **Demū in acti- VIII.** bus apostolorū scribit beatus Paulus totondisse sibi caput in **Cen- Actū 18.** chris: quod haberet uotū. Et alio tēpore persuasus à sancto Iacobo, episcopo Hierosolymitano: legitur cū quatuor uiris qui habebant uotū super se, intrasse in tēplū, seq; secundū legē purificasse pro uoti impletione. Hęc aut nō fecisset Paulus, spū sancto plenus: si illicitū fuisset, deo uotum ædere, aut factū illi uotū exoluere. Ex his omnibus itaq; dilucidum est cuiq; (nisi quis prorsus cæcutiat) impletionē uoti, iuris esse diuini: & ad illā, arctissimo uinculo cūctos obstringi. q̄q; nō modo liceat uouere quippiā deo: sed & id cōmendabile esse, magnopereq; probandū. ¶ Cæterū hic obstrepet importune Lutherus, utrūq; id Pauli uotū, de quo in postrema ratione modo facta est mētio: ex ueteris testamēti ritu pependisse, & ad illū duntaxat pertinuisse. Quinimmo quæcunq; hacten⁹ adducta sunt in hoc capite pro uotoꝝ a pprobatione: ex ueteris etiam instrumēti pagina esse deprompta, cuius decurrente statu: et uota siebāt deo, eidemq; erant exoluenda. In noui uero testamenti scriptura, nequaq; contineri dicit: uota esse deo faciēda, neq; p ipsius decursu & tpe, licere illa deo promittere & ædere. Et quod de uotis ante proposuit Lutherus, in uerbis suis circa principium capitis huius adductis: se perhibebit duntaxat intelligere pro eo, in quo nunc degimus, noui testamēti tēpore. ¶ **Verū si hanc quærit IX.** tergiuerationē, & ad id declinat subterfugiū Lutherus: hac rōne est reuincēd⁹. Uoti promissio & persolutio neq; p̄inet ad ueteris legis

LIBER TERTIVS

legis caerimonias & sacra, neq; ad iudicia: sed tantū ad ea quæ dicūtur decreta moralia, spectatq; ad cultum & uenerationē diuini nominis, cui augustiorem deferim⁹ honorē & reuerentiā: cum quippiā ei uouemus & reddimus. Quæ autē in ueteri testamēto ad ritus sacrificiorū ac iudicia populi nō pertinet, sed ad mores formādos: eandē habēt efficaciam in nouo testamēto quam habuerant in ueteri, quemadmodū decē dei præcepta liquido prodūt. Ergo uotoꝝ emissio & impletio, in ueteri testamēto (ut multifariā est ostensum) approbata: eandē habet uim & efficaciam in noua lege, ut non minus nunc q̄ prius: habeatur licita. ¶ Ad hæc. Aeditio uoti atq; persolutio, ad diuinæ maiestatis pertinet honorificentiā & reuerentiā: ut planū est, quādoquidē eo ipso honorat̄ deus: quod ab homine ultronee illi & libere quippiā ultra debitū & præceptū offertur, tanq̄ à seruo: syncere in dominū suum affecto. In nouo autē testamēto syncerior decet deū cult⁹ & ueneratio in spiritu & ueritate. q̄ in ueteri: ob ampliora beneficia humāo generi in eo exhibita, & prōptior esse debet animus noster ad munus aliquod grauitū ultro ei offerendū: ad testificandā nostrā in eum gratitudinē, propter exuberantiore gratiā nobis præstitam. Ergo ualētiore iure, in nouo testamēto q̄ ueteri: locum habet uotorū promissio, itidem & persolutio. ¶ Rursum, quod in psalmo dictū est, Redde altissimo uota tua, non plus constringi potest ad solum tempus ueteris testamēti quā id proxime præcedēs, Immola deo sacrificiū laudis. Eodē enim cōtextu atq; continuo, illa duo proferunt: eiusdēq; uersus cōplexu cōtinētur. Atqui id psalmi dictum, immola deo sacrificiū laudis, de oblatione orationis laudatorix deo faciēda, intellectum: nō minus ad noui quā ueteris testamēti tempus extendit. siquidē æque in noua, ac ueteri lege: obsequiū diuinæ laudis exoluere deo debemus. Ergo & id continuo subiunctū, redde altissimo uota tua: ad utriusq; testamenti pertinet statum. Quare & ad nouam legē in qua uersamur: pertinet notorum promissio & redditio. Quod si quis illud prophetæ uerbū, immola deo sacrificiū laudis, censeat esse intelligendum de immolatione sacrosanctæ eucharistiæ in officio missæ: quod uerum est & singulare sacrificium laudis (quemadmodum in libri præcedentis capite undecimo: & ratione penultima illius capi. quæ inter cæteras est ordine duodecima: dictū

XI.
Psal. 49.

dictum est, nonnullos graues auctores, hoc modo sacrificiū laudis illic accipere) tunc longe ualentius & efficacius nostrū cōficietur p. positū. Enim uero immolatio huiusmodi sacrificij laudis, sanctissimi- maq; eucharistiæ in mysterio missæ: ad nouū pertinet testamentū. immo solūmodo ad illud, & nullo pacto ad antiquū: ut norūt oēs. Ergo & uotorū redditio quæ fiat altissimo: etiā ad noui testamenti, non minus q̄ ueteris, attinet tempus. ¶ Deniq; quod ex Ecclesia- ste supra adductum est, Si quid uouisti deo: ne moreris reddere. & cōsimile dictū ex libro Numeri, ex Deuteronomio, & ex Prouer- bijs, cū ad moralia pertineat præcepta: quis nisi proteruiēs aut ter- giuersans, uelit unquā ad solū ueteris testamēti curriculum coarcta- re? cum absolute id proferatur à Sapiēte: & sine certa tēporis de- terminatione. Violentiā igitur facit scripturæ, & ad coactū eā cō- torquet sensum; qui ut ueritatē subterfugiat, dictā sententiā ad so- lum ueteris instituti tempus constringit. Arcerioribus enim loris cō- primit ea uerba: q̄ pro rei qualitate premenda sunt.

¶ In noua etiā lege, autoritate & exemplo proba- ri uota: sanctūq; uirginitatis propositū, à multis in ea esse seruati.

Cap. III

Voniā autē in uerbis ante dictis, circa principium præcedētis capituli: Lutherus proponit, uotū esse si- ne autoritate & exemplo scripturæ, & ecclesiā pri- mitiuā nouūq; testamentū ignorare in totū uouenda cuiuscunq; rei usum. & supra ostensum est abun- de, autoritate & exemplo scripturæ ueteris organi: uotū multifa- riam approbari, non quidē tanq̄ permissum: ut libellū repudiij, nam tūc suapte natura malū esset, quod utiq; falsum est. neq; tanq̄ pro illius status conditione licitū: & cum cærimonijs ueteris legis, simul ea lega desinente, abolitum, quoniā uotū nō ad figuras & umbras illius antiqui ritus pertinet: sed ad mores, & primi præcepti cōpleti onē, diuinū cultū cōcernētis. & ergo cum decalogo etiā in nouam trāslatū est legē: & in ea, nō minori q̄ prius habuerat, uigore corro- boratum. ¶ Reliquum nunc est, testimonio scripturæ sacræ pa- riter & sanctor; patrū autoritatibus, commōstrare: uouēdi mo- rē simul & usum in ipso nouæ legis exordio fuisse, necnō in primiti- ua ecclesia frequētem atq; celebrē habuisse obseruationē. Nepe

M apostoli

XII
Eccēs.

II.